

*Блануца Андрій
(Київ)*

**ВЕЛИКОКНЯЗІВСЬКА ПОЛІТИКА ЗЕМЕЛЬНИХ
НАДАЇНЬ НА УКРАЇНСЬКИХ ЗЕМЛЯХ
ВЕЛИКОГО КНЯЗІВСТВА ЛИТОВСЬКОГО
у другій половині XV ст.
(ЗА МАТЕРІАЛАМИ ЛИТОВСЬКОЇ МЕТРИКИ)**

Політика земельних надань великих князів литовських на українських землях Великого князівства Литовського (далі – ВКЛ) в історіографії практично не досліджена. Виключенням може слугувати капітальна монографія М. Довнар-Запольського, на сторінках якої лише фрагментарно і в загальних рисах окреслена відповідна наукова проблема. Зокрема, вчений, досліджуючи державне господарство під час правління Ягеллонів, ілюстровано подав кілька фрагментарних даних про надавчу політику на українських землях ВКЛ як Казимира Ягеллончика, так і його нащадків¹. У подібному ракурсі дану проблему висвітлював у своїх працях М. Любавський. Історик у своїй фундаментальній праці про територіально-адміністративний поділ та місцеве управління у ВКЛ приводив деякі приклади пожалувань Казимира Ягеллончика. Відмінною рисою його праць стало те, що вчений у своїх студіях широко залучав документи Литовської метрики. Проте, такі матеріали дослідник використовував в ракурсі дослідження та встановлення територіальної приналежності населених пунктів до певних адміністративних одиниць². У середині 60-х років XX ст. побачила світ монографія (перевидана 2007 р.) польської дослідниці А. Сухені-Грабовської, присвячена політиці застав королівських земель на території Корони Польської³.

---

¹ *Довнар-Запольский М.* Государственное хозяйство Великого княжества Литовского при Ягеллонах. – Т. I. – К., 1901. – С. 342.

² *Любавский М.К.* Областное деление и местное управление Литовско-Русского государства ко времени издания первого Литовского статута. – М., 1892; *Его же.* Очерк истории Литовско-Русского государства до Люблинской унии включительно. – Издание 2-ое. – М., 1915. – С. 95–102, 122–132.

У сучасних литуаністичних студіях дещо зросла зацікавленість до задекларованої проблематики. Наприклад, у білоруській історіографії вигідно відзначаються спільні публікації мінських академічних істориків О. Дзярновича та В. Менжинського, в яких зусилля авторів направлені на виявлення та публікацію у вигляді регестів документів Литовської метрики про великокнязівські земельні пожалування на територію білоруських земель ВКЛ⁴.

Базовим джерелом про особливості та характер земельних надань та підтверджень шляхті ВКЛ казимира Ягеллончика, в тому числі і на українські землі, слугує т. зв. книга «данин» Казимира за 1440–1492 рр., що дійшла до нас в одній із книг записів Литовської метрики. Додаткові, уточнюючі, дані про пожалування Казимира Ягеллончика можна також почерпнути із пізніших підтверджень нащадків великого князя – Олександра Ягеллончика, Сигізмунда I Старого, королеви Бони Сфорци та Сигізмунда II Августа. На відміну від його попередників, надання Казимира Ягеллончика значно краще збереглися у документованому вигляді й тому їх основі можна представити наближену до дійсності картину земельних надань.

За попередніми підрахунками, за час свого правління з канцелярії великого князя литовського Казимира Ягеллончика вийшло більше півтори сотні надавчих та підтверджувальних документів, що стосуються українських земель ВКЛ. Територіально найбільшу увагу Казимир Ягеллончик приділяв розподілу земельного фонду на Волині. Близько 80 документів пожалувань чи підтверджень раніше наданих земель (мається на увазі земельні володіння – маєтки, села, селища, селища, пустовщини, волості тощо) місцевій шляхті – чітке підтвердження тому. Об'єктами пожалувань на Волині слугували як освоєнні, так неосвоєні землі, що надавались в основному на умовах земської служби⁵. Останнє засвідчує те, що на середину XV ст.

³ *Sucheni-Grabowska A.* Odbudowa domeny królewskiej w Polsce 1504–1548. Wyd. drugie. – Warszawa, 2007. – S. 42–49.

⁴ *Мянжынскі В., Дзярновіч А.* Шляхта і яе земельныя ўладанні ў Ашмянскім (Ошменскім) павеце ў першай палове XVI ст. (паводле Кнігаў № 12–31 Метрыкі ВКЛ) // *Metriciana: Даследаванні і матэрыялы метрыкі Вялікага княства Літоўскага.* – Т. I. – Мінськ, 2001. – С. 46–108; *Їх же.* Шляхта, іншыя землеўласнікі і землеўладальнікі ды іхныя земельне ўладанні ў Берасцейскім, Камянецкім і Кобрынскім паведах у другой палове XV – першай палове XVI ст. (паводле Кнігаў №№ 12–33 Метрыкі ВКЛ) // *Metriciana: Даследаванні і матэрыялы метрыкі Вялікага княства Літоўскага.* – Т. III. – Мінськ: Athenaеum, 2004. – С. 57–196.

⁵ Надання великих князів на умовах земської служби проаналізавані автором в окремому дослідженні, представленому на міжнародній науковій конференції

земельний фонд Волині ще мав певні резерви, якими й міг користатися Казимир Ягеллончик для здійснення пожалувань своїм підданим. Так, у 1443 р. господар підтвердив Федору Барсовичу документи на володіння селами Крюхиничі, Воднове, Смедин і Накорсовичі⁶.

В окремих випадках уточнювалось місце розташування маєтностей та характер надання. Наприклад, 1450 р. Казимир Ягеллончик надав луцькому зем'янину Олізару Шиловичу Серники, Любче, Горохів, Губин, Марковичі у Луцькому повіті та Підлісці, Доросин і Поворське у Хмельницькій волості, які він вислужив у князя Свидригайла⁷, а братам Сватку і Ондрейку сільце Кустичі у Гурійській волості та Мечиславське і Лучинське дворища у Соловищах у Володимирському повіті до волі⁸. Рік по тому господар підтвердив Олізару Шиловичу його вотчинні маєтності: Горюхів, Марковичі, Губин, Серики, Любче, Поворськ, Подолсці і Дорошин на Волині, а також три чоловіки, яких вислужив у князя Свидригайла⁹.

Господар, як вказують відповідні документи, надавав на Волині і неосвоєні землі. Це свідчить про те, що на середину XV ст. земельний фонд Волині ще мав резерви, якими користався великий князь литовський для пожалування своїх підданих¹⁰. Зокрема, у 1465 р. великим князем було надано пусті землі у Кременецькому повіті Данку Волошину, Кості Тилянці (раніше тримав Мелешко Волошин) та Сидору. Останньому була надана пуста земля Волковці з бобровими гонами¹¹.

Підтвердження на володіння певними маєтностями надавалися казимиром Ягеллончиком, як указано вище, в основному на умовах служби. Таке твердження чітко відбите у підтверджувальному

«Historia – Mentalność – Tożsamość» (23–25 вересня 2008 р. Uniwersytet im. Adama Mickiewicza w Olsztynie) у вигляді стендової доповіді «Земельні надання великих князів литовських на умовах земської служби як елемент станової культури (друга половина XV – середина XVI ст.)».

⁶ Lietuvos Metrika. Knyga Nr.3. (1440–1498): Užrašymų knyga 3. (далі – LM. 3). / Parengė L. Anužytė ir A. Baliulis. – Vilnius, «Žara», 1998. – P. 62.

⁷ LM. 3. – P. 59.

⁸ Ibidem. – P. 64.

⁹ Ibidem. – P. 60.

¹⁰ У подальшому (середина XVI ст.) земельний фонд Волині, як й інших регіонів ВКЛ, наприклад, на білоруських землях, був практично розподілений. Детально див.: *Менжинский В.С.* Копийная книга записей метрики Великого княжества Литовского № 25 и история Белорусского землевладения первой половины XVI века // Исследования по истории Литовской метрики. Сборник научных трудов Академии наук СССР / Под ред. В.Т. Пашуто, А.Л. Хорошкевич, Н.И. Щавелева. – М., 1989. – Т. II. – С. 194.

¹¹ LM. 3. – P. 41.

листі від 1486 р. великого князя литовського волинському боярину Богдану Волчковичу на вислужений у княгині Свидригайлової маєток Привередів під Мнинським повітом (Луцький повіт – *Авт.*) було наголошено на тому, що вказаний маєток Б. Волчкович може тримати лише на умовах служби. У документі також вказувалось, що раніше Привередівський маєток держав якийсь Нелюб. Б. Волчкович наголошував також на тому, що з маєтку з давніх часів йшла боярська служба, а не тягла¹². У 1488 р. в іншому підтверджувальному листі господаря князю Богдану Васильовичу також підтверджувався маєток Любче, записаний йому від тітки пані Олізарової Шиловича, на Волині на умовах служби¹³. Наступного року Казимир Ягеллончик підтвердив Матвію, слuzі луцького старости, право володіти маєтком Угринове, подарованого йому тіткою Івашковою Ієвлевича у Волинській землі на умовах земської служби. Тітка відписала маєток свого чоловіка в опіку Матвію, котрого прийняла за сина, а віддалила від іншого племінника – Якуба Домоткановича. Великий князь литовський зважив на рішення Івашкової Ієвлевича і надав Угринівський маєток Матвію¹⁴.

Вагому роль у надавчій політиці великого князя литовського відігравала Сіверська земля. Вона була стратегічним регіоном з огляду на постійну небезпеку, що йшла від Московської держави. Тому Казимир Ягеллончик намагався заручитись якнайбільшою підтримкою місцевої шляхти шляхом пожалування останній земельних ділянок, маєтностей та окремих володінь. Наприклад, у 1449 р. у Стародубі великий князь литовський надав шляхтичу Бобру землю та маєток Данила Михайловича¹⁵. У 1467 р. об'єктом надань Казимира Ягеллончика тут же стали бортні землі, які він надав Ганусу та Сеньку Стародубцям. Останньому великий князь видав ще й підтверджувальний лист на іншу бортну землю¹⁶.

Менше у кількісному відношенні було видано пожалувань у Чернігові. Тут, зокрема, господар пожалував двір Домислін князю Борису Глинському та данника шляхтичу Мишку Сачковичу¹⁷. Загалом на територію Сіверської землі з канцелярії великого князя литовського вийшло більше сорока надавчих і підтверджувальних листів. Більшість з них стосувалися земельних надань і підтверджень

¹² Lietuvos Metrika. Knyga Nr.4. (1479–1491): Užrašymų knyga 4. (далі – LM 4). / Parengė L. Anužytė. – Vilnius, «Žara», 2004. – P. 123.

¹³ LM 4. – P. 131.

¹⁴ Ibidem. – P. 135–136.

¹⁵ LM. 3. – P. 66.

¹⁶ Ibidem. – P. 41.

¹⁷ Ibidem. – P. 30.

на територію так званих «верховських» уділів¹⁸. Це, зокрема, одне пожалування у Мценську, одинадцять надань на території Брянського повіту та 24 у районі Любутська.

Характерною ознакою великокнязівських надань тут і особливо у Брянському повіті було те, що Казимир Ягеллончик у більшості випадків жалував місцевій шляхті цілі села та маєтки на умовах військової служби. Наприклад, у 1446 р. князю Івану Кримському були надані селища Жилине, Юдине і Біримінове, а наступного року Гридку Скипоревичу володіння у Брянську на заміну його смоленських маєтків¹⁹. У 1487 р. господар пожалував Федку Колонтаєву селище Митковщину, а в 1488 р. мценському боярину Логвину Курянову селища Тюфанове та Андрєєве до «осмотренья»²⁰. Причому обидва шляхтичі наголошували, що їхніх селищ йшла боярська служба. На умовах військової служби у 1488 р. були надані маєтки Городець, Олешня та Молвотин брянському боярину Івану Євлахову. Вказані маєтки І. Євлахов отримав від великого князя литовського, одружившись на вдові Івашка Курова, котра від першого шлюбу мала двох дочок. Тому І. Євлахов зобов'язувався піклуватися ними до повноліття і видати їх заміж²¹.

В окремих випадках Казимир Ягеллончик підтверджував брянським боярам їхні маєтності, надані у попередні часи. Це, зокрема, підтвердження Єлфимію Мокієву на село Черпетів, Артюшку на село Знобів та Колонтаєву на Орельську і Волчкову землю з усіма уходами і бобрами, надану раніше трубчевським державцею паном Петрашком²². Незначні за обсягами пожалування стосувалися пустих земель та окремих данників, про що свідчать три надання господаря за 1450 р. та 1452 р.²³

Низку пожалувань Казимир Ягеллончик здійснив протягом 1470–1477 рр. на територію Любутського уділу. Причому тут лише у чотирьох випадках великий князь литовський підтверджував вже раніше надані землі, а в решти – надавав. Це свідчить про те, що

¹⁸ Локалізуються у верхів'ях р. Оки. Див.: Русина О. Сіверська земля у складі Великого князівства Литовського. – К., 1998. – С. 27.

¹⁹ LM. 3. – Р. 38. Практика заміни маєтностей була притаманна у ВКЛ з часів московсько-литовських воєн. Шляхті з втрачених у ході воєнних дій територій тимчасово жалувалися маєтності в інших регіонах ВКЛ. Як правило, таким пожалуванням було притаманне формулювання «даем на замену до очищення».

²⁰ LM 4. – Р. 24–25, 28.

²¹ Ibidem. – Р. 131.

²² LM. 3. – Р. 38, 39.

²³ Ibidem. – Р. 38.

Казимир Ягеллончик таким чином намагався заручитись підтримкою місцевої боярської корпорації. Характерно, що об'єктом данин господаря були як окремі землі, так і цілі маєткові комплекси²⁴.

Чимало надань та підтверджень стосувались Брацлавщини, яка також була стратегічним регіоном з огляду на прикордонне розташування зі степовою зоною. У 1443 р. Казимир Ягеллончик своїми листами-наданнями у шести випадках пожалував князям і шляхтичам володіння у Кам'янецькому повіті. Більшість з них – дрібні пожалування підданих з їхніми землями та повинностями у Кам'янці²⁵. Більша ж частина надань та підтверджень була спрямована на територію Брацлавського повіту, які відзначалися масштабними об'єктами пожалувань. Наприклад, у 1448 р. шляхтичу Скабарні було надано Остолопів, Дашів, Ометинці, Сидговці, Кропивну і Рогівці²⁶. В інших випадках об'єктами пожалувань ставали також цілі села та маєтності²⁷.

Найменше у кількісному відношенні жалуваних листів стосувалося Київщини. Вони вийшли з канцелярії великого князя литовського наприкінці його правління. Наприклад, у Київському повіті господар у 1486 р. надав великокнязівському сокольнику Воропаю Куцевичу селище Толстейковщину на р. Десні на умовах служби. В. Кунцевич наголошував на тому, що це селище було пустим, а також не тяглим чи даним²⁸. Наступного року Казимир Ягеллончик пожалував якомусь Тишку землю на умовах служби. Дану землю тримав Карп Лупандич, надану йому князем Семеном Олександровичем, до того часу, як втік до Італії²⁹. У 1488 р. великий князь підтвердив житомирському наміснику пану Сеню Романовичу право на тримання маєтку Дорогині в Овруцькому повіті. Цей маєток перейшов йому від овруцького боярина Андрія Клуса, котрий взяв пана Романовича за сина. Підтвердження надається на прохання С. Романовича з причини того, що перша грамота згоріла в Києві під час пожежі, вчиненої татарами³⁰. Врешті три надання Казимира Ягеллончика були вчинені на території Мозирської волості³¹.

²⁴ Ibidem. – P. 42.

²⁵ Ibidem. – P. 64.

²⁶ Ibidem. – P. 55.

²⁷ Ibidem. – P. 55.

²⁸ LM 4. – P. 134.

²⁹ Ibidem. – P. 134–135.

³⁰ Ibidem. – P. 127–128.

³¹ LM. 3. – P. 42.

Таким чином, Казимир Ягеллончик за час свого володарювання проводив активну надавчу політику на українських землях ВКЛ, особливо на Волині та в тих регіонах, які мали стратегічне значення – «верховських уділах» Сіверщини та на Брацлавщині. Меншого значення для великого князя литовського мала Київщина. Це можна пояснити й тим, що довгий час за його правління даний регіон перебував у руках удільних князів та великокнязівських намісників. Очевидно, що подальша робота над виявленням надавчих документів Казимира Ягеллончика у підтвердженнях його нащадків дасть змогу дещо доповнити й розширити наше уявлення про особливості розподілу земельного фонду у ВКЛ у другій половині XV ст.

ДОДАТКИ³²

Документ 1.

РГАДА. – Ф. 389. – Оп. 1. – Ед. хр. 22. – Л. 5–5 об.

Привилей Петръ Мышчичѣ на именья Хдлєвъ, Холюневѣцъ, | Салищово
Городище и Бече ѿ Прѣмысльском поветѣ вѣчно |

Казимиръ, Божью м(и)л(о)стью корол полскій, великий князъ |
литовський и рѣдскій, и жомойтський, и иныхъ |

Чинимъ знаменито и даємъ ведати кожъдомѣ добромѣ сим | нашимъ
листомъ, нинѣшнимъ и на потомъ бѣдѣчимъ, хто насъ вѣзритъ | или чтѣчи
вѣслышитъ, комѣ жъ то его потребизна бѣдѣтъ | ведати, видѣвши єсмо
слѣдъжъбѣ намъ вѣрндю, а николи не ѿмешъ|кандю пана Петра Мышчича
и подѣмавъши єсмо з нашими князми | и Паны з нашою вѣрною Радою,
дали єсмо панѣ Петръ Мышъчичѣ | ѿ Перемыльскомъ поветѣ таа именья
на има Хдлєвъ, а Холю | невѣць, а Салищово Городище, а Бѣче со вѣсими,
што к тымъ именамъ || [Л. 5 об.] прислѣхаєтъ: з лєсы, з дѣбровами, с
польми, сътавы и ставици, и с крини | цами, с потоки, из мыты, з болоты
и сеножатыми, из бортными земьлами, | з ловы, из гаи, из бобровыми

³² Публікація документів підготована у відповідності до дипломатично-критичного методу «Правила видання пам'яток, писаних українською мовою та церковнослов'янською української редакції. – К., 1995. – Ч. 1. Проект», розроблених В.В. Німчуком із деякими змінами.

гоны ничего на себе не выменяла, а можетъ | себе таа имена полешивати и розширивати, и на новомъ корени поса|дити. А такъ имена верхъ писанаа дали есмо панѣ Петрѣ Мыш|чичѣ и записали вечно и непорѣшно, и его жоне и его детемъ, и его | близкимъ, и его счѣдомъ.

А при томъ были сведоки Рада наша, отецъ | нашъ князъ Матей бискупъ виленский, князъ Андрей Володимировичъ, | князъ Юрей Семеновичъ, воевода виленский панъ Кваштольтъ, воевода | троцкий панъ Монивид, воевода новгородский, маршалокъ земский | панъ Петръ Монтыкгирдовичъ, пан виленский панъ Сѣдивок, пан троц | кий панъ Пац, пан ѡндрей Немировичъ, пан ѡндрей Саковичъ, пан | Радивиль ѡстиковичъ, панъ ѡлехно Довойновичъ, староста берестей | ский панъ Ивашко Кгойцевичъ, намѣстникъ витебский панъ Ламоший, | намѣстникъ городенский и ѡныи наши кн(я)зи и панове.

А на потвержене | вышей писаныхъ речей и печать нашѣ к семъ листѣ привесили | есмо.

А данъ ѣ Вильни в лето 6960, м(е)с(я)ца ген(варя) 3, | индиктъ 15.

Документ 2

РГАДА. – Ф. 389. – Оп. 1. – Ед. хр. 22. – Л. 5 об.–6.

Потверженье землянинѣ волынскому Богданѣ Мыш|чичу Холоневскому на именье Варковичи вечнымъ правомъ |

Самъ Александръ, Божью м(и)л(о)стью королъ полский, великий князъ | литовский, рѣский, кн(Ш)жа прѣское, жомойтский и иныхъ |

Чинимъ знаменито симъ нашимъ листомъ, хто на него посмо|тритъ або чтѣчи его ѡслышитъ, нинѣшнизны потомъ бѣдѣчим, комѣ || [Л. 6] бѣдетъ потребъ того ведати.

Билъ намъ чоломъ землянинъ волынский | Богданъ Мышьчичъ Холоневский ѡ томъ, што есмо перво сего допѣстили его | по близкости жоны его к половицы имена на има Варковичъ и дельницы ѡлех | на Хидеревича, которого жъ братъ его родной Романъ забилъ до смерти, | а потомъ дрѣгѣю половицѣ того имена Варковичъ Романѣ дельницѣ | взяли есмо на насъ за тотъ выстѣпъ его, што ѡнъ брата своего родного | забилъ до смерти, и дали есмо з ласки наше емѣ жъ и на то ѡнъ наши | листы первшѣю данинѣ нашѣ передъ нами вказывалъ и билъ намъ ч(о)ломъ, | абыхъмо емѣ тое именье Варковичи, близкость жоны его, потвер|дили нашимъ листомъ на вечность. Ино мы з ласки наше, ѡпаметав|ши его кѣ

отъцѣ нашомѣ королю его м(и)л(о)сти и намъ вернѣю слѣжьбѣ, | на то дали емѣ сѣсь нашъ листь и потвержаемъ то симъ нашимъ | листомъ вѣчно емѣ и его жонѣ, и ихъ детемъ, и на потомъ бѣдѣ | чимъ ихъ счадомъ. Нехай онъ тоѣ вышѣй писаное имѣне Варковичи дер|жить со всѣми людьми того имѣна и со всѣми ихъ землями | пашными, бортными, и з лѣсы, и з боры, и з дѣбровами, и з гаи, и з сеножатми, | и з ѡзѣры, и з реками, и з рѣчьками, и з бобровыми гоны, и с перевеснемъ, | и з ставы и ставищи³³, и млыны и з ихъ ѡжитъки, и з мытомъ, и з данми грошовыми и ме|довыми, и бобровыми³⁴, и кѣничными и всакими иными поплатъки и податъми, | которымъ кольве именемъ могѣтъ названы або менены бытии и со всѣм | правомъ и пожиткомъ ничего не ѡставляючи на нас и на наши наследки | такъ широко и долъго, потомѣ какъ са тоѣ имѣне в себе маеть.

А на | твердость того печать нашѣ казали єсмо привесити к сѣмѣ нашомѣ | листѣ.

Писан ѡ Вильни в лето 7015, м(е)с(я)ца ноаб(ря) | 29, индиктъ 6.

Правиль воєв(ода) вил(енский), канцлир пан Мик(олай) | Ради(вил). При том был мар(шалок) двор(ный), нам(месник) мєр(ецкий), нѣт [...] | кн(я)з Мих(айло) Лвов(ич) Глин(ский), а конюш(ий) двор(ный), нам(естник) | жол(довский) пан Мартин Хребтович.

Blanutsa Andriy

Casimir Jagiellonian's land investitures on the Ukrainian lands of the Grand Duchy of Lithuania by the Lithuanian Metrica

The land investiture policy provided by the grand Lithuanian dukes on the Ukrainian lands of the Grand Duchy of Lithuania (henceforth – the GDL) practically has not been studied in historiography. The main source about peculiarities and character of Casimir Jagiellonian's land investitures and their confirmations to the gentry of the GDL, including on the Ukrainian lands, is so-called book of «investitures» [«kniga danin»] for 1440–1492 from Lithuanian Metrica.

During the reign of Casimir Jagiellonian his chancellery issued, by the preliminary calculations, more than a hundred and fifty privileges and confirmations concerning Ukrainian lands of the GDL. The grand Lithuanian duke paid special attention to the lands allocation on Volynia. Here, more than in 80 cases, the land estates were granted or confirmed to the local gentry.

The important role in the land investiture policy belongs to Siverschina. It was the strategic region for the GDL because of it adjoining the Moscow state, which constantly threatened the Duchy. That is why Casimir Jagiellonian by means of land investitures and confirmations tried to enlist the maximum support of the local gen-

³³ Слово вписане над рядком.

³⁴ Слово вписане над рядком.

try. Casimir Jagiellonian granted a number of investitures during 1470–1477 in the apanage [«*udel*»] of Lujbutsk.

Quite enough investitures and their confirmations concerned Bratslavschina which also was the strategic region because of its near-boundary location with the steppe zone. The great amount of investitures was granted in Btratslav region and was notable for their scale. The least amount of privileges, which were issued in the chancellery of the grand duke Casimir at the end of his reign, concerned Kievshina.

Thus, Casimir Jagiellonian during his reign provided active land investiture policy on the Ukrainian land of the GDL, especially in Volynia land and regions, which were of strategic importance – apanages of Siverschina and Bratslavschina. In this regard Kievshina was of little importance. It can be explained by the fact, that for a long time this region was under the rule of apanage princes and grand dukes deputies.